

Oponentský posudek disertační práce Lukáše Jiříčky

### ***Od radioartu k hudebnímu divadlu***

Předložená disertační práce Lukáše Jiříčky s názvem *Od radioartu k hudebnímu divadlu* si klade za cíl formou několika sond prozkoumat spojnice mezi rozhlasovým uměním a hudebním divadlem. Pro tento záměr si Jiříčka zvolil několik příkladových studií, v nichž se věnuje tvorbě německojazyčných tvůrců, jako je Heiner Goebbels, Helmut Oehring, Olga Neuwirth a Andreas Ammer. Jedná se totiž o umělce, kteří plně odpovídají významové trajektorii, jíž Jiříčka vytyčil v názvu své práce. Všichni působí nejen jako skladatelé a režiséři, ale svou tvorbou se pohybují napříč nejrůznějšími žánry a disciplínami, které jsou autorovým předmětem zájmu. Vybraná díla zmíněných tvůrců se Jiříčka pokouší analyzovat v jednotlivých kapitolách – Hörspiel, Instalace, Scénický koncert, Hudební divadlo, Opera a Postspektakulární inscenace –, a to s ohledem na fungování specifík textu, prostoru, zvuku, hlasu, herectví, lidského těla a samozřejmě hudby.

Celou Jiříčkovu analýzu pak předchází úvodní analytická a historická studie, v níž autor rozvíjí reflexi oblastí ležících mezi radioartem (pro nějž si vypůjčuje termín z německojazyčné oblasti Hörspiel), hudebním divadlem, performancí či zvukovou instalací. Vzniká tak umně zkonstruovaný pomyslný most veškerého zvukově-performativního umění, které v druhé polovině 20. století – abych parafrázoval studii Małgorzaty Sugiery – vzniká „ve stínu Bertolta Brechta“. Brecht je ostatně jakýmsi dlouhodobým průvodcem Lukáše Jiříčky i jeho myšlení o divadle v nejširším významu toho slova. Už ve své diplomové práci, která se později objevila nákladem NAMU pod názvem *Identita v době otřesu*, lze stopu tohoto významného divadelního reformátora vysledovat. I zde, na poli polského činoherního divadla na přelomu milénia, Jiříčku totiž bytostně zajímalo divadelní umění, jež sestoupilo z pomyslného piedestalu a které vstoupilo do živého dialogu se společností otřesené koncem modernistického konceptu kultury. Ne jinak je tomu v předložené disertační práci, jež se vydává do v českém kontextu stále málo zpracované oblasti. Slouží pak k autorově cti, že nepřejímá pouze hotové koncepty, metody či osobnosti zahraniční provenience, ale snaží se je autenticky hledat i v českém prostoru. Mám zde na mysli především podkapitulu věnovanou tvorbě Emila Františka Buriana, případně Jiříčkovu „nutkavou potřebu“ nalézt v našem prostoru alespoň detaily či střípky, které by jeho celkovému výzkumu odpovídaly (viz poznámka o tvorbě radioartu Vítězslava Nezvala).

Nutno říct, že Lukáš Jiříčka pro svou disertační práci zvolil jednu z nejlepších a pro oponenta zároveň jednu z nejnepříjemnějších strategií. Příkladové studie (case studies), které autor navíc omezuje na jednotlivé hlubinné sondy, mu totiž umožňují vytvořit přehlednou a přesvědčivou naraci zvoleného „příběhu“ podob i dějin hudebně-performativního umění. Jiříčka se v této naraci projevuje jako zdatný a erudovaný vypravěč. Přesně ví, o kom, proč a jakým způsobem chce vyprávět. Případně komu se věnovat nechce – viz úvod, kde vysvětluje, proč jiní tvůrci, do konceptu jeho narace zapadající, se na stránkách Jiříčkovy disertace neobjevují (např. Robert Wilson aj). Je to přístup jistě legitimní a akceptovatelný.

I tak se domnívám, že Jiříčkově důkladné konstrukci chybí jedna podstatná část. Je jí nereflexivní česká literatura, která na příbuzné téma autorovy disertační práce u nás již vznikla. Mám zde na mysli především titul *Théâtre musical* Jiřího Adámka. Jakkoliv se Adámkova studie objevuje v bibliografii a je na ni také odkazováno, mělo být Jiříčkovou ambicí se k tomuto textu po stránce výzkumu i metodologie vztáhnout. A třeba už jen pro to, že jedním z „hrdinů“ Jiříčkovy i Adámkovy studie je Heiner Goebbels, a Jiříčka zde tudíž vstupuje do jistého českého reflexního prostoru. Předpokládám tedy, že se autor k této problematice vyjádří během obhajoby své disertační práce.

Jestliže – jak jsem se snažil konstatovat – nevidím příliš mnoho problémů v obsahové stránce disertační práce Lukáše Jiříčky, po stránce formální je tomu spíše naopak. Četné překlepy, chyby, ale i rozdílné psaní jednotlivých slov (viz např. poezie vs. poezie) by si rozhodně zasloužily pozornější finální redakci textu. Uvítal bych také důslednost při odkazování na jednotlivé studie, jimiž se Jiříčka během svého výkladu zaštiťuje, případně mimochodem zmiňuje.

Disertační práci *Od radioartu k hudebnímu divadlu* Lukáše Jiříčky doporučuji k obhajobě.

V Praze, 6. ledna 2015

Mgr. Jan Jiřík, Ph. D.